СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 268. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 17-го листопаду 1938. No. 268. Jersey City, N. J., Thursday, November 17, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ОСУДЖУЄ НАЦІСТИЧНИЙ УРЯД

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт прочитав перед правильною пресовою конференцією заяву в справі кампанії націстичного уряду проти Німеччини.

Президент осудив її гострими словами, кажучи, що донесення ним потрясли та що факти виглядають неймовірні на 20. століття.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ЗБРОЄННЯ ВСІХ АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ.

ВАШИНГТОН. — По прочитанні заяви в справі Німеччини на пресовій конференції президент звернувся до справи оборони краю й заявив, що Америка не може себе признавати нині певною перед нападом зза океану.

Він думає тому взятися до скріплення оборони Злучених Держав та до скріплення оборони всіх держав на західній півкулі.

ҐЕНЕРАЛЬНИЙ ПРОКУРАТОР КОМИНҐЗ РЕЗИҐНУЄ З КАБІНЕТУ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт подав до відома, що Гомер Коминґз резиґнує зо становища ґенерального прокуратора в кабінеті президента.

Коминґз задумує присвятитися знову приватній адвокатурі. Ходять чутки, що причиною резиґнації були розходження в справі політики.

УРЯД ЗА ОБМЕЖЕННЯ ЗАСІВІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар рільництва Волес дав до зрозуміння, що фармери краю мусять у власнім інтересі обмежити засівну площу з 365 міліонів акрів, відданих під управу бавовни, кукурудзи, пшениці, тютюну й рижу, на 275 міліонів акрів, якщо вони хочуть дістати від уряду субсидію в сумі 712 міліонів долярів, ухвалених на останній сесії конґресу.

ПРОЦЕС ПРОТИ МОЛОЧНИХ СПІЛОК ЗА МОНОПОЛЬ.

ШІКАҐО. — Федеральний уряд повів судове доходження проти цілої низки молочних підприємств та визначних одиниць за змову про заведення монополю в торговлі молоком. Між підприємствами є такі підприємства, як Борден, а між одиницями д-р Герман Бундесен, президент шікаґовської ради здоровля.

ПРОЦЕС ПРОТИ МІСЬКИХ УРЯДНИКІВ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Вищий суд цього стейту признав законними обвинувачення великою лавою присяжних суддів, піднесені проти посадника міста Нюарку, Еленстейна, двох членів міської комісії, двох бувших членів цеї комісії та низки приватних осіб. Цим людям робиться закиди, що вони змовилися виплачувати безправно поважні суми з публичних фондів.

Вищий суд уневажнив 6 закидів, а признав важними 34. Обвинуваченні стануть незадовго на суд.

ВІД ПЕРШОГО УРЯДУ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В АМЕРИЦІ

БРАТТЯ І СЕСТРИ!

Сотки літ ми були в неволі. А тепер знайшлися були знову у такім положенні, що наша прекрасна і дорога Карпатська Україна могла втратити можність бути господарем на своїй власній землі. Та в тій важкій хвилині, коли змагалися могутні міжнародні сили, а наші вороги торгували нашою землею і долею, завдяки достойній поставі українського народу, що станув одною лавою в обороні Закарпаття, вдалося врятувати головну частину рідної землі і запевнити їй право на самостійне, чисто українське життя. У тій оборонній акції відіграла визначну ролю українська еміґрація в Америці. І за це перший уряд Карпатської України щиро їй дякує, а заразом прохає її допомогти рідній владі зачати відбудову нашої прадідної землі. У тім переходовім часі треба мати негайно більші грошеві засоби, щоб дати поміч безробітним і потребуючим на верховині, а також тим, що потерпіли через нові переміни.

Нова влада є оперта на нашім народі. Йому вона буде служити і для його добра працювати. Памятаймо, що наша земля зветься вже Карпатська Україна, чим означено формально і міжнародньо, що це земля українського народу. І дійсно, на ній остався тепер вільки український нарід, що тепер зможе виявляти свобідно свої культурні цінности і свої національні змагання. Наші вороги знали, що це так станеться. І тому так завзято не допускали до того, щоб заіснувала Карпатська Україна. Та проте вона є. А нам усім треба тепер доложити всіх зусиль, щоб на тій рідній землі український нарід міг виявити себе гідним репрезентантом української ідеї. Ми змагаємо до цього і віримо, що також наші Браття і Сестри за далеким морем нам у тім ділі допоможуть. Бо це є допомога рідній землі і рідній ідеї.

За перший уряд Карпатської України:

Д-Р АВГУСТИН ВОЛОШИН,
премієр-міністер.

З ПРОЦЕСУ ЗА НІМЕЦЬКЕ ШПИГУНСТВО.

На нюйорськім процесі проти 3 осіб, обвинувачених за шпигунство в користь Німеччини, покликані обороною відводові свідки перечили зізнання Леона Тюру, бувшого федерального аґента, котрого слідство розкрило шпигунство. Один свідок зізнав, що Леон Тюру був колись пацієнтом у шпиталі для умово хорих.

ХОЧУТЬ СЛІДСТВА ПРОТИ СЛІДСТВА.

Конґресовий комітет для розсліду неамериканських акцій задумує повести слідство проти сенатського комітету для громадянських свобід, проти котрого піднято закиди, що, мовляв, його розслід інспірували комуністи.

КОМІТЕТ ПРОМИСЛОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ ЗА МИР З ФЕДЕРАЦІЄЮ.

Перша конвенція Комітету Промислової Орґанізації в Пітсбурґу приняла одноголосно резолюцію, в котрій признається мир у робітничих юніях, себто злуку всіх юній в одну цілість найвищою ціллю робітничої орґанізації.

КИНУЛАСЬ ПЕРЕД КОНІ, ЩОБ УРЯТУВАТИ ДИТИНУ.

Пані Ф. Степюк чудом уйшла тяжкого покалічення на своїй фармі в дистрикті Бівер Гилс, Саскачеван, коли кинулась перед сполохані коні, щоб урятувати дитину. Їй вдалося відтрутити на бік дитину, але вона сама попала перед коні. Крім сильного потрясення нічого їй не сталося.

ПРИСУД НА НЕЛЮДЯНОГО АПТИКАРЯ.

Апеляційний суд у Вильні затвердив присуд окружного суду на аптикаря Абрама Зельвіньского з Дзісни, який відмовив безплатно ліку, щоб рятувати потопельницю. До Зельвіньского прибіг якийсь Вісневскі, брат дівчини, яку щойно добули з води, і домагався потрібної ампулки до впорскнення. Вісневскі не мав при собі грошей, а кожна хвилина грозила потопельниці смертю. Нелюдяний аптикар відмовив ліку без грошей. Вісневскі мусів піти по гроші, а за той час його сестра вмерла. Алепяційний суд засудив аптикаря на 200 зл. гривни.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ВІСТКИ ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

ПРАГА. — Кореспондент „Ню Йорк Таймсу" подає з Праги таке: „Заяви, зроблені нині новим премієром Рутенії, о. А. Волошином, є дуже цікаві, а то тому, що є в них висказаний намір, приписуваний Німеччині, зробити з решток Рутенії „Український Піємонт", з якого опісля можна булоб розбудувати, наперед коштом поляків, а згодом Совєтів, державу, в яку входилиб шість міліонів українців з Польщі і трицять міліонів населення совєтської України. О. А. Волошин сказав, що не буде дальших змін границь Карпатської України і що всі інтриґи, які змагають до того, щоб дати Польщі й Мадярщині спільні границі, будуть без успіху. „Світ уже признає українську націю в її змаганнях збудувати українську державу", говорив він. „Представники Німеччини й інших держав обіцяли моральну і матеріяльну піддержку Русі". О. Волошин уже був зазначив передтим, що нова держава Русі змінить свою назву на Карпатську Україну. Він також сказав, що шляхи і залізниці будуть побудовані при чужій помочі, так, що корму і робіт буде подостатком для всіх. Десять тисяч людей будуть заняті при будові шляху, що веде через републику зо сходу на захід".

НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКЕ ЗАМИРЕННЯ.

ПАРИЖ. — Представник французького уряду заявив, що на днях буде підписаний між Німеччиною і Францією пакт про ненапад, на основі якого Німеччина фактично дістане вільну руку на сході взаміну за ґарантію її границь здовж Рену. Обі сторони в тім пакті обіцяють свої непорозуміння вирівнювати мирними переговорами.

ЗБІРКИ НА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ ЗА КОРДОНОМ.

РИМ. — Українська громада в Римі перевела збірку „на будову української станиці Карпатської України". Вже зібрано 500 лір. Збірка продовжується. Громада кличе інші українські установи й орґанізації перевести збірку, як вислів солідарности з карпатськими українцями.

ПОЛЯКИ ХОЧУТЬ ВИВЛАСНИТИ МИТРОПОЛИЧІ ДОБРА.

ЛЬВІВ. — Шовіністичне польське „Слово Народове" з 1. листопаду помістило велику статтю п. з. „Німецькі і чеські ґранати кидали харцизяки з ОУН в Гаях". В ній згадана ґазета запевняє, що вбивства поштової урядниці в Гаях доконали члени ОУН з німецьких військових револьверів. Крім того напасники, говорить ґазета, кинули одну ґранату німецького типу до помешкання команданта станиці поліції, Кайдера, другу ґранату чеського типу на станицю поліції. Пів години по нападі вибухла пожежа на віддаленім 2 кільометри фільварку, де знайдено пляшки й легкопальні матеріяли. Ґазета запевняє, що вбивники прийшли через ліси митрополита Шептицького з Закарпаття, тому вона домагається вивласнення тих лісів.

ДОЩ ЧИ ПОГОДА! ДОЩ ЧИ ПОГОДА!

УСІ ЯК ОДИН НА

МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД

вулицями міста Ню Йорку

У СУБОТУ, 19-го ЛИСТОПАДУ 1938 РОКУ,

ГОЛОВНИМ ПРОМОВЦЕМ НА ПРОТЕСТАЦІЙНОМУ ВІЧУ ПРОТИ ПОЛЬЩІ БУДЕ Д-р ЛУКА МИШУГА,

що вертається з Европи якраз перед маніфестацією.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Загряницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩОБ СВІТ ПІЗНАВ!

Найближчої суботи вийдуть українські маси з міста Ню Йорку й околиці на маніфестацію, щоб своїм прилюдним і масовим виступом культурно, спокійно, гідно й поважно взяти в оборону український нарід у Польщі. Та маніфестація не омине, очевидно, й інших катів українського народу, але в першу чергу зверне вона увагу на ті звірства, яких допускається Польща над українським народом саме тепер, себто в тому часі, коли українці під Польщею зачали виявляти свої почування до тих своїх рідних сестер і братів, що добивалися кращої долі для Карпатської України.

Американський нарід і його влада нераз уже брали в оборону ті народи, що змагають до волі. І як не давали їм чинної допомоги, то хоч підпирали їх морально, виявами симпатій і натавруванням тих, що то давлять поневолених у дикий і варварський спосіб. Такої симпатії дізнав між іншими й український нарід з боку американського народу. тоді, коли сотки тисяч американських громадян українського роду маніфестували свого часу на вулицях американських міст проти цього польського дикунства, що відоме в історії людських варварств під назвою „пацифікації українського народу з 1930 року". До подібного змагаємо і тепер. І це є властивою ціллю тієї масової української маніфестації, що відбудеться цієї суботи в Ню Йорку.

Ми свідомі тої моральної сили, яка спливає з американсько-українських маніфестацій на ввесь український нарід, а зокрема на тих, що там на українських землях так завзято й з такою посвятою борються за вдержання українського імени, за життя і вияв української ідеї. Ми також свідомі й того, що за такими маніфестаціями слідять чужі народи і чужі влади, бо й такі маніфестації є для них матеріялом, який дає їм змогу орієнтуватись у зрості української національної сили. І знаємо також те, яка страшна лють охоплює наших історичних ворогів, коли вони бачать, що є безсилі супроти американської свободи і культури, яка дає змогу виявляти перед культурним світом наприклад і таке, що Польща це не культурна держава, а беззаконна, негуманна і варварська. Усе те ми добре знаємо. І саме у повній свідомости того всього йдемо масово на вулиці американських міст, щоб отсею масовістю і прилюдністю культурно натаврувати варварських творців безладдя в Европі та щоб станути в обороні не тільки українського народу й української ідеї, але водночас і в обороні загальнолюдської культури, етики і моралі. За такі цінності й ідеали боровсь український нарід віками й охоронював їх своєю кровю, будучи і в польськім ярмі. Від їх оборони не відступлять ніколи і ті люди в Америці, в яких жилах пливе українська кров і які переняті американськими ідеалами свободи.

ЩО КАЗАВ ФЕНЦИК ІТАЛІЙСЬКОМУ ЖУРНАЛІСТОВІ ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

В мілянському „Корере делля Сера" з 1 листопаду і в римському „Пікольо" тієїж самої дати появилося інтервю з п. Фенциком італійського журналіста Вірґілія Ліллі. Інтервю настільки цікаве, що треба подати його до відома й українським читачам (не забуваймо, що інтервю появилося напередодні віденського арбітражу).

Називаючи український карпатський уряд найбільш дивним і найбільш провінціяльним, і передбачаючи його швидку ліквідацію (!?), італійський кореспондент зазначає:

„Завдяки зробленим нам деклераціям одного із значних членів цього уряду, п. Фенцика, що виконує одночасно функції міністра національного виховання, комерції і хліборобства (?!), ми змогли зробити родіоґрафію цього маленького урядника, вигаданого в Празі, згідно з приписами давньої ментальности. Не вірячи самим собі, ми довідалися з уст людей, що входять у цей самий уряд, що його міністри взаємно ненавидять один одного і мають найпротилежніші тенденції. Ми довідалися з уст його члена, що цей уряд — фікційна вигадка, призначена на ліквідацію. Вчора я мав призначене побачення з головою уряду (Волошином — Е. О.), якого чекали вранці з Праги. Але голова уряду не вернувсь і не вернеться. В міністерстві мені потім сказали, що о. Волошин не вернеться, бо боїться за своє життя, бо боїться товаришів свого власного уряду і боїться цілого населення. І тому залишається в Празі, чекаючи подій. (Так набрехав Фенцик чужинцеві про найбільш поважану в Карпатській Україні людину. — Е. О.).

„О. Волошин — продовжує журналіст — прийняв розпучливу пропозицію Праги представляти українську чехофільську течію, що складається з небагатьох іміґрантів (?!!). Він прийняв її, відкинувши геть угорську тенденцію, яку ще до вчора ретельно культивував (?!). Міністри прийняли його з налитими кровю очима (так!), бо вони представляють течії, абсолютно протилежні його напрямкові. Ревай, наприклад, ще недавно був комуністичним орґанізатором (?!), але, щоб убратися в міністерський одяг, перебрався нараз за соціял-демократа; тепер він у тісному союзі з Волошином, і так ми бачимо перед собою парадоксальне видовище християнина і комуністра (?!), що йдуть під ручку тим самим шляхом. (Ревай ніколи не був комуністом. — Е. О.). Але в міністерстві мені урядовці грубо заявили, що тут замішано празькі гроші і що при першій добрій нагоді Ревай перебере владу Волошина (?!).

„Д-р Фенцик — єдиний здоровий (?!) елемент у цій жахливій структурі. Він також греко-католицький священик, але вбирається в цивільне, бо так йому дозволяє його обряд (він був священиком, але його суспендовано і заборонено носити духовний одяг. — Е. О.). Він урядує в своїх трьох міністерствах (?!), сподіваючися з хвилини на хвилину кайданів на руки (так!). Він русин, русинської тенденції, голова автономістичної націоналістичної русской партії, приятель бувшого премієра Бродія, що знаходиться тепер у вязниці, і представляє той русинський напрямок, що хоче автономії, і то в лоні мадярської держави. Його (Фенцика) страшно боїться й ненавидить Волошин (так!).

„Д-р Фенцик прийняв нас у свому кабінеті сердечно, але обережно, бо він боїться поліції. Ми думали, що матимемо від одного з членів уряду деклярацію про загальний напрямок його політики. Нічого подібного. Сам Фенцик зараз же дав мені зрозуміти, що його декларації матимуть чисто особистий, навіть приватний характер (бо він і не був членом уряду. — Е. О.).

„Ми запитали в міністра (?!):

„Думаєте, що арбітраж (у Відні) повинен абстрагувати від думки про єдність Підкарпатської Руси?" (Зберігаю термінольоґію ориґіналу. — Е. О.). Він відповів сухо:

„Моя думка збігається цілковито з думкою Риму. Уважаю, що у випадку відступлення частини Підкарпаття Мадярщині решта країни, позбавлена долішніх міст, не змоглаб вижити".

„До якої міри — запитали ми — українська тенденція щодо чехословацької конфедерації відповідає загальній громадянській думці?" Він відповів:

„Ця тенденція не існує (так!). Ніхто з мешканців Підкарпатської Росії не хоче такої конфедерації. Цю тенденцію вигадали в Празі і підтримують її багнетами салдатів... Навіть сам наш голова не знає українського діялекту (так!) і говорить тільки по мадярськи та по руськи (отак забрехався. — Е. О.). Українська культура не існує; її вигадали чеські комуністи" (так!).

„П. Фенцик дав також статистичні дані, з яких видно, що в Карпатській Україні живе тільки... 20,000 українців і 400,000 русинів.

„Колиб одного дня — закінчив Фенцик — мені довелося бути на чолі уряду Підкарпатської Росії (марні мрії! — Е. О.), ми пішлиб цілковито слідами Мусолінія щодо жидівської проблеми".

„Таке наставлення — зазважує кореспондент — ствердили ми в русинському напрямку країни. Цілковито антическьке, прикрито мадярофільське, відкрито звернене до далекої мрії про велику антибольшевицьку і корпоративну Росію. З того ми зрозуміли, що уряду нема і що окремі його члени живуть під примарою військової диктатури, за винятком голови, який утік (?!) до Праги". (Мусів поїхати на віденський арбітраж. — Е. О.).

Ваш кореспондент звернувся негайно з листами до редакторів італійських часописів, у яких було видруковане інтервю п. Фенцика, а також з окремими листами до дуче і до Альфієри, міністра народньої культури, протестуючи проти вміщення подібних кореспонденцій і спростовуючи окремі твердження п. Фенцика.

З великим здивуванням прочитав я потім у французькому „Ле Тем" з 4. листопаду, себ-то вже після віденського арбітражу, що п. Фенцик ще досі ані не заарештований за свої „публіцистичні" виступи, ані не вибирає Мадярщини (де йому, очевидячки, булоб замале поле діяльности), але продовжує й далі повнити при уряді обчорненого ним о. Волошина функції „уповноваженого міністра для встановлення кордонів Словаччини і Карпатської України".

Деякі речі, сидячи тут у Римі, таки годі зрозуміти.

Евген Онацький, Рим.

ВІЙНА ПРОТИ МАДЯРІВ ТОМУ 90 ЛІТ І УЧАСТЬ У НІЙ УКРАЇНЦІВ

(2)

„Тому дозброї, брати русини, до зброї! **Тепер або ніколи воювати, тепер освободитися, бо, коли тепер будете спати, день спасення Вашого навіки втратите.** Подумайте, що самі Ви числом замалі і легко згинете в бистрій повені мадярського зухвальства, а на гробах Ваших буде співати пісні перемоги надутий мадяр. Буде реготатися сміхом пекольним на гробах переможених найгрізніший ворог словянства. А злучені з нами, словаками, хорватами, і сербами збережете своє життя і свободу, так, що не відважиться більше надутий мадяр вдертися до Ваших святинь, відібрати Вам свободу, розганяти Вас і потомків Ваших. Руські гори і ліси, руські міста і села зацвітуть цвітом бажаним, а далеке потоство буде славити імя Ваше і збереже память Вашу на довгі століття".

Так то зачали вже і словаки боронитися проти гнету мадярів. Цісар бажав, щоб воюючі сторни погодились, і післав для переговорів ґенерала Лямберґа. Та мадяри витягнули в Будапешті ґенерала Лямберґа з карити і вбили його. Вбивник Балог утік Тота Кольосія, який перший завдав був рану Лямберґові, зловили пізніше в Пешті, як із монастиря Сервиток відбирав для себе пашпорт на фальшиве назвище. Один гонвед (мадярський вояк) пізнав Кольосія в гостинниці і привів сторожу, яка його арештувала.

Цісар розвязав мадярський сойм, а всі постанови його, ухвалені без цісарського дозволу, уневажнив. Головнокомандуючим у Мадярщині настановив бар. Єлячича, над усією Мадярщиною проголосив воєнне право та заповів, що для збереження прав усіх народів скличе їх заступників.

Сподівання галицьких українців. — Як жилось нашим братам під мадярами. — Мадярська відозва.

Як Єлачич пішов на Будапешт, усі словяни зірвалися проти мадярів. Львівська „Зоря Галицька" (що саме стала була виходити у Львові в 1848 році) написала з тієї нагоди: „Ми на цьому моглиб лише скористати, бо тоді ми моглиб злучитися, Галичина з угорською Руссю, прибулоб нам пів міліона наших братів, а Карпатські гори зо своїми скарбами булиб тоді з обох боків незапереченою власністю руського народу. Мусимо додати, що **в цьому спорі словян із мадярами всі словяни сприяють тамошнім братам своїм. Лише поляки вже воюють на боці мадярів проти словян,** інші збираються їм на поміч".

Натерпілися наші брати від мадярів. Де лише вони перемогли наших верховинців, мстилися жорстоко. Так напр. у селі Студенім (проти Волосянки у Стрийщині) спалили мадяри 114 хат. Пускали з вогнем систематично. Викидали з хати все, що мало яку вартість, запрягали до воза господареві волики, відвозили, попотім підкладали вогонь. Хто не зміг утікати, гинув під ударами местників. Дріб кидали в вогонь. Навіть церкву спалили. Порубали престоли, ризи порозкидали по болоті, з ліпших хоругов робили собі чабраки для коней, а до святих образів стріляли з крісів. По скінченім „геройськім подвизі" видав проводир тієї черні відозву по руськи. Наводимо її дослівно:

„Верховинському народови!

„Ви потупляете тоту свободу, которую од вас Цар одтягол і которую Мадярская країна прейшлой яри вас обдарила.

„Ви неблагодарнії — на нас зброітельно поднимаетеся. Ми світлостію єсьме обдарили гори Карпацкії, даби єсьте виділи світлоє свободи соньце, — а ви неприятельного федьвера (рушниці) димом его замрачаете. Вестно вам да будет, же сонце ся через хмари перебило.

„Єнерал Бем одобрал Ердель (Семиґородщину), вигнав Урбана, Пухнера, Йовича, Черхмана, Ґрецера і сим на помоч прибіжающаго москаля. Нашоє славноє войско при Солноці Віндішґреца так побило, же на місці битки 4,000 лежало умерших із царского войска. Сам Віндішґрец на той дух із Чеґледу до Ґіора переложил свой воінскій квартіл. Бем, Вешер, Дамянич, Ґерґей, Перцель всягди перемагають царских. Соньце свободи впять висвітило, людіє просвіщаються. Токмо ви ся навертаєте во тьму і сліпоту, но памятайте, що тьму толко гріх глядает.

„Не давайтеся, братя, от царских катун (мадярське слово катона — вояк). Вас тим дурят, же ми вашу віру хощеме показити; но знайте, же тепер народи токмо одну віру свободи іміют. Ви позоставайте во вірі вашій правдивій і хваліте Бога тим чином, котором ваші отци хвалили. Не віруйте возбудителям; вони вас возбуждають противо нас, а єгда ми орсацким (угорсько-краєвим) войском на правий путь притегаеме, тогди они вас самих лишат, і про нех і за них ви ви кару пріймаете. Памятайте же, аще і по сему со царскими в побратимстві будетеся нахождати і противо орсаґа боротися, пропаде все ваше іменіє, і села ваші іспаляться, як никогда Содома і Ґомора ізгоріла.

„І про то братія! складіте федьвері (зброю) ваші, будьте покайно, будьте вірнії Орсаґу — ми вас будеме сохраняти, противо фальшивих ваших непріятелей.

„Банґія, майор і полномощній начальник Верхвини".

І хоч у відозві мадяр так гарно примилювався до наших людей, то рівночасно на наші села в Галичині, що граничили з Мадярщиною що ночі нападали мадярські розбишацькі ватаги, грабили, а людей, здібних до зброї брали в полон. Тому по селах і містах люди хапали за зброю, відбували чати й обсаджували всі гірські просмики. А рівночасно з Мадярщини втікали наші люди до Галичини; галичани приймали їх прихильно й щиро.

А між тими грабіжницькими ватагами було багато втікачів поляків із Галичини, які як повстанці воювали по стороні мадярів. Польсько - мадярський ґенерал Бем продерся із Семигороду на Буковину. Це дуже піднесло на дусі львівських поляків. Вони збиралися юрбами, заохочували до повстання проти Австрії (хоч тоді у Львові було проголошене воєнне право. Та Бем недовго побув на Буковині. Його побили і виперли назад до Семигороду.

4. березня 1849 вели через Чернівці 396 полонених польських повстанців, між ними були навіть 16—18-літні хлопці, багаті шляхтичі, одна жінка. В Сучаві, де їх на нічліг по домах розмістили, хотіли повстанці втекти, тому підпалили місто в 7-мох місцях. Всеодно ні один повстанець не втік.

(Дальше буде).

П. А. де Аляркон.

ЯНГОЛ-ХОРОНИТЕЛЬ

(Ель анджель де ля ґуарда).

(1)

I.

— Пешого травня прилітають ластівки, — кажуть в Еспанії відколи світ світом, на знак, що що року того дня саме вертаються на еспанську землю ластівки, берегульки та димашки зо своєї зимової мандрівки по Африці. Одначе ніхто ще не сказав досі, що ще ніколи не вернулися ластівки під дахи Тараґони гарнішого яснішого дня, як 1. травня 1814-го року.

Море сафірове та спокійне як і небо, виглядало не як продовження землі, а як початок вічности та безмежности. Сонце пестило всміхнені поля та левади, вкривало їх поцілунками, а вони вдивлялися врадувано в його блискучий щит і в заміну несли йому в дарунку ріжнобарвні цвіти, обіцянки обильного врожаю. Всюди була любов і життя, в леготі чути було запашний віддих роскішної весни.

Навіть міські люди, коли подумали про поворорт птахів-мандрівників і про те, що вже зачався місяць цвітів і що завтра буде „другого травня", зазнавав високих, зворушливих, патріотичних і моральних почувань. Вони говорили теж його душі про воскресення та нове цвіття...

Бо ця весняна краса не була одиноким чаром того незабутнього дня... Щойно два тижні, як настав в Еспанії спокій після шістьлітньої війни! „Війна за Незалежність", епопея, якої героями були наші герої, вже зовсім була скінчилася. Наполеонові ґенерали повтікали з військами та своїм королем-претендентом, щоби сказати завойовникові стільки народів, що це глупота думати про завоювання Еспанії! Вже ні одного чужого вояка не було на всьому півострові!

Наша окривавлена та виснажена Батьківщина відпочивала в цьому осліплюючому соняшньому сяйві, як чоловік, що видужав із недуги та вперше встав із ліжка після довгої боротьби зі смертю. Хвилина задумчива та величня рівночасно! Дзвони кликали знову вірних до попалених і понищених церков... Із окривавлених домашніх огнищ знімалися знову дими до неба погідною атмосферою... А старі народні співи знову звучали в повітрі... Перетомлений хлібороб відкладав зброю та вертався до своєї роботи. Після втрати синів, братів і батьків знаходив лише цю розраду, що лишилася йому бодай ця земля, в якій вони родилися та вмирали... Від Сан Себастіяну аж до Кадізу, від Корунії аж до Джерони був спокій, лагідний смуток і святочна радість. Усюди говорили про геройства цієї або тієї провінції, цього й того міста, цієї або тієї оселі, про старання скинути вороже ярмо. По всіх церквах відмовляли подячні молитви до Сотворителя за перемогу та відправляли жалібні богослуження за поляглих. Люди стали відбудовувати зруйновані міста, бо сподівалися, що в них переживуть кращі дні ніж геройські мученики за Батьківщину.

II.

Того ранку, що про нього згадую, крепкий юнак і гарна дівчина зодягнені скромно, одначе гарно, люди середньої верстви, вийшли з церркви Санто Домінґо в Тараґоні, де саме повінчалися.

Той сам священик, що їх звінчав, ішов тепер урадуваний та вдоволений, начеб вони йому завдячували все своє щастя.

І справді багато йому завдячували. Кляра та Мануель, бо так звалися, втратили батьків і свояків 28-го червня 1811-го року, коли ґенерал Сіше приступом заняв Тараґону. Пізніше, при кінці війни 1830 року, Сіше втікав перед погонею. Переходив із військом тим самим містом і висадив у повітря свої окопи та кілька домів. Один із тих домів був власністю правника, в якого переховувалися папери та документи Мануеля, що стверджували його власність. Мануель, Кляра та її мати втекли були тоді з міста. За два дні згинуло тоді більше ніж половина населення Тараґони. Коли потім бідний сирота вернувся та шукав своєї хати та своєї посілости, щоби там примістити ті дві нещасні жінки, не мав чим ствердити тотожности своєї особи, ані доказати свої права до майна батьків. Тоді то зявився в цьому зруйнованому місті той священик, із яким тепер стрічаємо молодих. Він від дитини знав Мануеля, бо був парохом тієї місцевости, він його хрестив, потім учив читати та писати. Завдяки поруці того священика Мануель, що вже малощо не пішов за прошеним хлібом, на другий день став багатим чоловіком.

Кілька тижнів пізніше відбулося його вінчання з Клярою.

III.

— Тож, дітоньки... скажіть мені... що й як? — спитав панотець біля церковних дверей.

— Панотченьку, — сказала Кляра сумно — маємо вам сказати одну тайну...

— Тайну?... мені? Як то, абож то ви не сповідалися нині рано в мене?

(Кінець буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

До членкиць Союзу Українок Америки в справі маніфестаційного походу і віча.

Вже лиш кілька днів ділить нас від дня 19-го листопаду, коли то відбудеться великий маніфестаційний похід і велике протестаційне віче проти наших ворогів на рідних землях.

Українське жіноцтво на іміграції все стає в обороні своїх рідних, подає поміч моральну і матеріяльну, коли лиш зайде потреба. Бо не може знести тих страшних знущань і переслідувань нашого народу. Цим разом, 19-го листопаду, наше жіноцтво знову вийде до походу, щоби показати перед світом, що ми не перестанемо протестувати, бо ми нарід, як і кожний інший, хочемо і маємо бути вільними.

Головна управа С. У. А. отсим повідомляє своїх членкинь з околичних відділів, як Нюарк, Елізабет, Байон, Джерзі Сіти, Вайтстон, Озон Парк, Джемейка, Л. Ай., Бруклин і Йонкерс, щоби в той день якнайчисленніше зійшлись, по можности в народніх строях, на призначене місце походу, і гляділи за плякатом з написом "UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA" і біля нього гуртувалися. Звідтам усі як одна підемо походом на протестаційне віче.

Хай не бракне з нас ні одної. Берім зо собою нашу молодь, бо вона розуміє і знає з американської історії, що треба робити, щоб стати вільним народом.

Анастасія Вагнер,
голова С. У. А.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Справа маніфестації.

Дня 9-го листопаду ц. р. я був присутній на зібранні маніфестаційного комітету в Украфілм галі в Ню Йорку.

На цім зібранні було присутнє поважне число делегатів від поодиноких укр. організацій. Зборами проводив голова цього комітету п. Д. Галичин. Будучи там, я завважив велике заінтересування цею маніфестацією, котра має відбутися в Ню Йорку в суботу, 19 листопаду ц. р.

Майже всі присутні делегати забирали голос, з чого видно, що цю справу трактували дуже серіозно, а всі їх вискази і внески, були дуже річеві. Це все є вже доказом, що тутешня укр. еміграція зачинає централізуватися. На цих зборах були заступлені різні організації, з різними політичними поглядами. Всеж таки на цей маніфестаційний час вони залишили свої політичні образи, а згуртувалися коло одної святої справи. Це вже є початок протверезення. Хай у нас і на будуче в таких випадках, де йде про загально українську справу, буде один клич „до гурту"! Тепер ми всі, без огляду на наші політичні партійні переконання, без огляду на наші дотеперішні сварки, згуртуймося всі, як один, коло України і її справи. Покажім перед світом, що ми нація зорганізована, що ми нація, котра вже доросла до самостійної держави. Покажім нашим окупантам, що вже настав кінець їх пануванню над нами.

Тому вийдім на вулиці міста Ню Йорку 19-го ц. м. зорганізовано всі, як один. Старі і молоді та діти, без різниці пола, та крикнім так сильно, щоби задрожала Варшава. Уважаймо, що хвилина дуже важна і лише від нас усіх залежить, чи будем, чи не будем. Заманіфестуймо проти ляцьких звірств над нашими матерями, сестрами, батьками та братами. Заманіфестуймо проти ляхів за втручування в справи воскреслої Карпатської України Настав час, коли ми мусимо сповнити наш святий обовязок. На всіх легкодухів і на всіх тих, що без почуття обовязку, впадуть сльози і кров катованих наших рідних та проклін всеї свідомої української нації. Це приказ не від одиниці, не від якогось гуртка, або партії, але приказ від загроженої України. Всі в похід в суботу, 19-го листопаду!

Присутній.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Листопадове Свято.

Цього року День Української Державности майже всі організації відсвяткували в неділю, 6-го листопаду. Нюарська громада влаштувала великий концерт з гарно підібраною програмою. Саля була переповнена. Вступне слово сказав п. Дідоха, пояснюючи значіння цього великого для нас дня. Другу довгу, повну змісту промову виголосив о. М. Данилович, пригадуючи багато цікавих пригод з нашої минулої війни за самостійність. Виступав гарний хор під орудою п. Каськова і відспівав низку гарних добірних річей в ар. Кошиця, Лисенка, Вахнянина, Колесси та Стеценка. Не можливо застановитись на кожній пісні зокрема, бо всі вони були виконані бездоганно. Співав мішаний хор, окремо чоловічий, жіночий, а потім ще й дитячий. Хори були приготовані дуже добре. Ні одного разу не було навіть малої помилки, співали чисто та ритмічно.

П. Каськів показав себе диригентом першої кляси. Спокійно, стримано вів він свої хори, не боячись скорих темп.

Зеднати декілька таких хорів і ми можемо сміло виступати серед ліпших професійних співацьких товариств.

Головною точкою концерту був виступ нашого славного співака п. Петра Ординського. Вже десять років, як п. Ординський співає на українських концертах і з кожним разом співає все краще. Молодий, свіжий голос звучить, як у юнака. Кожен раз п. Ординський дає нам нові чудові історичні пісні та козацькі думи. Цей раз кожну пісню оплескували так гучно, що здавалося саля завалиться!

П. Ординський має той талант, що захоплює людей, примушує нас переживати разом з ним кожне слово з пісні. Цей раз співав він „Поховали пана отамана". Саля завмерла, слухаючи його; здавалося, що беться одно велике українське серце, облите кровю.

Друга пісня була „Ой, чого ти почорніло зеленее поле" — муз. Лисенка, слова Шевченка.

Є в одній Шевченковій поезії такі незабутні слова: „Та не однаково мені, як Україну злії люди присплять, лукаві, і в огні її окраденую збудять". Хай же не буде так, щоби розбудив нас ворог у сні, себ то не приготованих.

Будьмо завше на варті, щоби могли дати відпір нашим гнобителям.

П. Завалишин.

КЛІВЛЕНД, О.

Концерт у память Лесі Українки.

Заходом жіноцтва ОДВУ ім. Ольги Басараб та при співучасті інших жіночих організацій в неділю, 23-го жовтня ц. р., в У. Н. Домі відбувся концерт з приводу 25-ліття смерти великої української поетки Лесі Українки.

Здебільшого на наших концертах буває так: вдасться один бік, зіпсує другий. Хоч про цей концерт було оголошення в „Свободі", як також в обидвох українських церквах, публика не дописала.

Сумно воно дивитись, як то українське громадянство віддає пошану й подяку славній трудовниці на нашім „убогім сумнім перелозі"...

Концерт відкрила пані М. Когут. Вступне слово сказав місцевий парох укр. грек. кат. церкви, о. В. Мереньків. Участь у концерті взяли хори обидвох українських церков, які під орудою своїх диригентів відспівали низку українських народніх пісень. Головну промову про життя і працю поетки виголосив місцевий парох укр. прав. церкви, о. М. Запаринюк. Бесідник сказав, що Леся Українка, як і Т. Шевченко, вступила на поле літературної праці в тих часах, коли український нарід переживав страшний гнет. Жорстокі вороги робили все можливе, щоби знищити волю й свободу нашого народу. В своїх творах поетка каже, що перед нами боротьба, що ворог засудив наш нарід на загибіль і коли ми ворога не поборемо, то він нас поборе. Леся Українка бачила тяжке горе свого народу. Проте не падала на дусі, а давала вказівки, що треба робити. Вона наказувала нам учитися та оглядатися на свої власні сили, бо ворога переможемо тільки освітою, розумом і відвагою.

Вона дорікала українцям за їхню байдужність до просвіти і народньої справи. Леся Українка бажала вщепити в душу українського народу любов до рідного краю; вона хотіла, щоб її нарід не давав себе кривдити, тільки, щоб завзятою боротьбою звільнився з чужого ярма і здобув собі волю. Хто любить нарід і свій край, хай за меч хапає. Леся Українка бачила нужду селян і визиск українських робітників, але вона не стояла бездільно з боку, а стала в ряди борців за нове, свобідне життя. Лише 42 роки вона прожила і майже все своє життя тяжко хорувала. Та, не зважаючи на це, вона не падала на дусі, а безупинно кувала свою зброю — огненне слово, та крім того всіх українців закликала до творчої праці, до боротьби.

Там, далеко на наших рідних землях іще нині торгують нами. Станьмо разом до праці, до боротьби, до жертви, до якої кличе нас з могили наша невмируща, славетна поетка Леся Українка.

Шановного бесідника нагороджено щирими оплесками.

Переправоджено збірку на визвольну боротьбу. Збірка принесла $51.

До української молоді англійською мовою виголосили промови про життя поетки пані С. Палівода, головна радна У. Н. Союзу, й панна Левко.

По вичерпанні програми пані М. Когут подякувала бесідникам, жертводавцям, хорам і їх диригентам та всім присутнім. Концерт закінчено національним гимном „Ще не вмерла Україна".

Михайло Шмігельський.

ВІННІПЕҐ, МАН.

Справа памятника Маркіяна Шашкевича у Вінніпеґу.

Т-во „Рідна Школа" ім. М. Шашкевича у Вінніпегу рішило в найблизшій будучности приступити до будови памятника в честь Маріяна Шашкевича, пробудника галицького відродження. В тій цілі Т-во „Рідна Школа" одержало від міської ради Вінніпеґу одну з кращих площ у місті. На цій площі має повстати памятник Маркіяна Шашкевича, який має бути українською прикрасою столиці Манітоби і доказом нашого культурного походження та наших культурних змагань.

Підписаний комітет закликає всіх, щоб не стояли на боці у здвигненні цього першого українського памятника на канадійській землі. Найменша жертва — це доказ зрозуміння Маркіянової ідеї. Творіть усюди „Комітети будови памятника М. Шашкевича у Вінніпеґу". Збирайте жертви на цю благородну ціль і посилайте їх на адресу: COMMITTEE FOR BUILDING OF MEMORIAL OF M. SHASHKEVICH, Box 3587, STA. B., WINNIPEG, MAN.

Кожна жертва буде оголошена в українській пресі тут і за океаном. Коли що не ясно, то треба писати до нашого Комітету по ближчі інформації.

За екзекутиву Комітету Будови Памятника М. Шашкевича: **Петро Гаврисишин**, гол.; **Йосиф Щербаневич**, писар; **Степан Баран**, фін. писар; **Олекса Лах**, скарбник.

СВІДОЦТВО ПРО „СВОБОДУ" ПРЕСИ В ПОЛЬЩІ.

Під таким заголовком впливовий торонтонський щоденник „Телеграм" помістив світлину львівського українського тижневика „Неділя", на якому ціла передня сторінка світиться порожнечею. На ній лиш написано „Сконфісковано", а від себе редакція пояснює, чому поляки сконфіскували зміст часопису. Пояснюючи, редактор у подробицях описав про те, що в тім випадку польська влада сконфіскувала „Неділю" не за якусь політичну статтю, не за якийсь революційний маніфест, але цілком невинний пастирський лист Митрополита Шептицького, який вставився за чужу, хоч українську, греко-католицьку церкву, церкву православну, яку Польща винищує в такий спосіб, що й комуністи не постидалисяб...

На тій же сторінці надруковано передовиця про переслідуваних українців під Польщею. Стаття написана з нагоди протесту, який адміністратор о. Савчук з представниками укр. автокефальної прав. церкви в Канаді, зложили на руки д-ра Скелтона, що є підсекретарем закордонних справ в Отаві. Протест є зложений в імені 100,000 українців, членів укр. прав. церкви, і 450,000 інших українців у Канаді. „Телеграм" подав подрабиці змісту резолюції, яку передали в Отаві українські делегати.

В цім часі така реклама поважного чужого щоденника є дуже корисна українській справі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Місячний мітінґ Сестрицтва Н. З. П. Д. Марії, від. 112., відбудеться в неділю, 20. листопаду, в парохіяльній школі. Проситься всіх члениць прибути на цей мітінґ, бо маємо важні справи до полагодження: справа великого запусного балю, листопаду й інші. Проситься кожну членицю привести зо собою нових члениць. Кожна має вписати до нашого відділу всю свою дрібну фамілію, значить ваших дітей, щоби при кінці року ми підвищили свій відділ 112 новими членами. Також пригадується довгуючим членицям вирівняти свої вкладки, бо вже час; у противнім разі будуть суспендовані. — Марія Ліска, предс.; Катерина Ґабрівська, фін. секр.; Параня Ризун, кас.; Домініка Романович, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170., відбудуться в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул., у неділю, 20. листопаду, в годині 6. вечором. На ці збори обовязком кожного члена прийти, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени повинні вирівняти свої залеглі вкладки до У. Н. Союзу і до Тов. Січи. І прошу за дітей прислати залеглі вкладки, бо в противнім разі такі члени будуть суспендовані. Прошу привести своїх знайомих, щоби ще в цім році їх вписати в члени У. Н. Союзу. — Т. Наконечний, фін. секр., 10 Sanford Pl., Jersey City, N.J.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217., відбудуться в неділю, 20. листопаду, в годині 2. пополудні точно, в гали, де звичайно. Братський уряд просить членів прийти в означений час, бо є дуже багато важних справ до вирішення: відсвяткування 30-літньої річниці, номінація кандидатів на уряд 1939 року і т. д. Довгуючих членів взивається, щоби вирівняли свої довги в цих двох місяцях, щоби довгу не перетягати на наступний рік, а котрі члени почуваються, що не можуть виповнити свого довгу, хай прийдуть на збори і повідомлять, бо в противнім разі будуть суспендовані. Взивається тих членів, котрі мають жінки й діти, які ще не є членами У. Н. Союзу, щоби їх вписали і тим побільшимо свій відділ. Хто перше це зробить, дістане спеціяльну нагороду. — М. Рудий, пр.; К. Гунка, кас.; А. Іванів, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., відбудуться в неділю, 20. листопаду, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Проситься всіх членів конечно прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення. Пригадується ще раз довгуючим членам, що конечно цього місяця мусять явитись на зборах та вирівняти свою залеглість, бо в противнім разі будуть суспендовані перед замкненням річного рахунку. — Гр. Сайкевич, предс.; Т. Мороз, кас.; П. Саламаха, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 12. листопаду померла в Бетлегем, Па., проживши всього 47 років

АННА МАЛИЦЬКА з ДОДІВ,

довголітня члениця Бр. св. Димитрія, від. 288. У. Н. Союзу.

Родилася в Монастирі, повіт Ярослав. Лишила мужа Івана Малицького і четверо дітей: Анну, видану за Григорія Карманука в Бетлегем; Марію, видану за Френка Шумела в Блумфілді, Н. Дж.; Ольгу і Стефана при родині. Покійна лишила смуток в родині і в цілій громаді, бо була щирою українкою і доброю громадянкою, не жалувала жертв на народні цілі, була членицею У. Ч. Хреста О.Д.В.У., брала живу участь у народніх справах, бувала на народніх зїздах і маніфестаціях.

Земля їй пером!

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259., відбудуться в неділю, 20. листопаду, в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній. Проситься всіх членів прибути на збори, на котрих буде багато справ до рішення. — Андрій Фоца, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239., відбудуться в суботу, 19. листопаду, в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 7. ввечір. Є багато важних справ до вирішення, тому приявність усіх членів обовязкова. — Уряд.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Мітінґ Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85., відбудеться в неділю, 20. листопаду, в 1. годині пополудні, в Юніон Гал. Проситься членів, щоб прийшли на час. Є важні справи до полагодження. Довгуючі члени щоб вирівняли свій довг. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні звичайні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 83., відбудуться в неділю, 20. листопаду, в годині 1. пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Норт Френклин ул. Проситься членів прийти на збори і вирівняти свої вкладки, щоби перед контрольною комісією не перетягати довгу на другий рік. По замкненню рахунків кінчиться рік у листопаді, тому проситься членів сповнити свій обовязок. — Михайло Кончик, предс.; Дмитро Дубчик, кас.; Семен Чорномаз, секр.

ЛОРЕЙН, О. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 50., відбудуться 20. листопаду, в годині 1. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься членів прийти на час і старатися вирівняти свій довг, бо рік кінчиться, ото буде вибір нового уряду і не треба передавати довгу новому урядові. — М. Шемичик, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Місячні збори Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудуться в неділю, 20. листопаду, в годині 2. пополудні, в салі Укр. Гор. Клюбу, 13 Washington St. Проситься членів довгуючих явитись і вирівняти свій довг, бо в противнім разі поступиться після статута. Комітет взиває всіх членів до походу в Ню Йорку в суботу, 19. листопаду. — Н. Чолій, В. Мандзій.

ПЕРШЕ ВИСВІТЛЕННЯ ФІЛЬМИ „МАРУСЯ".

У маленькому театрі в Ню Йорку на Бродвею під ч. 1600 висвітлено минулого вівтірка перший раз фільму „Маруся", випродуковану „Украфільм Ко." в Ню Йорку. Висвітлення відбулось виключно для газетярів та мистецьких критиків, яких усіх було коло 30. Висвітлення показало велику красу фільми. Деякі хорові сцени досягали мистецької краси. Директори фільми заповідали, що небавом появиться та фільма в театрах для широкої публики.

ТАКОЖ ЛЮДИНА.

40-літній Д. Микуляк з Микулинець, пов. Снятин, бив коня, який його копнув, доти, аж його убив. Очевидно, що того гуманного громадянина обвинувачено за знущання над звіриною, крім того власниця коня зажадала відшкодування.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Д. Г., Лонг Айленд Сіті. — Можна.

НІМЕЦЬКА ҐАЗЕТА В АМЕРИЦІ ПРОТИ НАЦІСТИЧНОГО УРЯДУ.

Нюйорська велика щоденна німецька ґазета „Ню Йоркер Штатс-Цайтунґ" виступила у вівторок зо статтею в справі націстичної кампанії проти жидів. Стаття каже, що німецький нарід не погоджується з кампанією націстичного уряду проти жидів та що німецький нарід за цю політику не відповідає. Мовляв, кампанія націстичного уряду дає волю найнижчим інстинктам німецького народу. Стаття закликає американських німців протестувати проти кампанії брутальности.

ОРГАНІЗАЦІЯ НА ПОМІЧ ЗАМАХОВЦЕВІ.

Дороті Томпсон, спеціяльна письменниця в штабі „Ню Йорк Геральд Трибюн", котра кілька разів промовляла на радіо в справі німецької кампанії проти жидів, взялась організувати комітет для оборони Гершеля Ґріншпана, молодого польського жида, що недавно тому постріляв смертельно Ернеста фом Рата, секретаря німецької амбасади в Парижі. До комітету приступили вже газетярі: генерал Гю Джансон, Леленд Стов, Реймонд Грем Свинг, Вилієм Ален Гвайт, Гамилтон Фиш Армстронґ, Гейвуд Брун і Джан Ґонтер.

ТРИ МІСЯЦІ ВЯЗНИЦІ ЗА ПОХОВАННЯ СОБАК ЖИВЦЕМ.

Антон Мілер, 38-літній мадяр, пішов на три місяці до вязниці за те, що закопав пятеро щенят, які сука два дні тому привела на світ, живцем у землю. Його хлопець і сусідський приглядалися до того варварського похорону. Їм стало жалко маленьких песят і наступного дня пішли та розгребали землю. Двоє песят ще жили і їх хлопці скупали в дощівці, а потім скрили. Це донеслось до поліції, яка зараз мадяра арештувала. Мадяр боронився тим, що заки закопав песята, то кожним гримнув до землі, щоб наперед убити.

ПОМЕР МИХАЙЛО ШВЕЦЬ,

артист київської опери.

У суботу, 12. листопаду, помер у Ню Йорку на недугу серця бл. п. Михайло Швець.

Поховано його у вівторок, 15. листопаду. Похорон відбувся з рос. православної церкви при 121 вулиці і Медисон Евеню при співучасті великого числа оперових артистів.

Покійний тішився добрим здоровлям і хорував перед смертю лише кілька днів.

Останні його артистичні виступи були в фільмі „Запорожець за Дунаєм", де він відспівав ролю Карася.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(60)

В цю напружену хвилину Тарзан вискочив зза корчів і перед ним розкрився такий образ: Марія напів зімліла лежала на землі, а над нею стояла львиця і обнюхувала її від ніг до голови. Тарзан миттю зрозумів ситуацію і тепер у нього зродилось побоювання, що як тільки Марія відзискає притомність і заворушиться, львиця розірве її.

Він рішився виконати безпроволочно напад на львицю і покінчити з нею. Він розрахував, що львиця, занята тілом Марії, не зверне уваги на нього. Його розрахунок показався правильним. Без найменшого шелесту він підступив до львиці і, скочивши до неї одним махом, прошив її серце. Львиця скочила вгору і впала мертва на землю.

Марія по хвилі прочунялась і, відкривши очі, почала оглядатись довкруги. Далі вернулась до її мязів сила і вона почала підноситись. Перед собою вона побачила тіло львиці і кілька кроків збоку поставу Тарзана. Не знаючи ще, що сталось, вона зірвалась на ноги. А далі кинулась до Тарзана і з почуття безпеки вибухла в сльози.

„А що сталося з Джефом?" — вона заговорила. Обоє вони в поспіху удались до того місця, звідки розходились окрики Джефа. Скоро вони його знайшли в калюжі крови. Тарзан схилився над тілом Джефа і почав прислухуватись, чи він іще живий. Він хотів за всяку ціну врятувати йому життя, рятуючи в той спосіб ворога, що чигав на його життя.